

Yaro Kupčo - v zahraničí belochom, doma Indiánom

Knihu fotografií Cesty a zastavenia krstil minulý piatok jej autor - Piešťanec Yaro Kupčo - rozpojeným snehom z Matterhornu. Doniesli mu ho z potuliek po Švajčiarsku jeho kamaráti z Kežmarku. Vo Fontáne sa zároveň konala aj vernisáž Yarových snímok z Islandu, ktorú hudobne obohatil klavirista a spevák Peter Adamov.

► Prečo nazývate všetky svoje fotografické výstavy, ba dokonca aj najnovšiu publikáciu rovnakým názvom - Cesty a zastavenia?

- Vysvetlenie je jednoduché. S fotoaparátom v ruke som precestoval zahraničie. Fotil som v Rakúsku, Švajčiarsku, Taliansku, vo Francúzsku, na Korzike a posledné snímky som robil na ostrove Island. Všetky tieto fotografie skrývajú túžbu človeka poznávať, objavovať, a to sa dá iba tak, že cestujete. Preto názov - Cesty. Ale v dnešnom uponáhľanom a hektickom svete cítite aj potrebu spomalit', popozerať sa okolo, zastaviť sa... A moje zastavenia vo fotografii sú zo Slovenska. Možno by sa to dalo vysvetliť aj príbehom o putovaní Indiána a belocha, ktorý som kedy sám dôvod počul. Indián išiel pomalička a beloch šialene rýchlym tempom. Červenokožec sa ho spýtal, kam sa tak veľmi ponáhla? Beloch mu odvetil - lebo chcem vidieť všetko. A ty prečo ideš tak pomaly? Indián na to - nechcem stratiť dušu. Lebo ked' sa človek ponáhla, duša za ním nestíha.

► Vyzerá to, že v zahraničí sa hráte na belocha a doma ste Indiánom...

- Asi to bude pravda. Možno by som bol rád Indiánom aj v zahraničí, ale nie vždy to ide. Smutné je, že nie len ja, ale asi všetci časom zistíme, že ako idú roky, žijeme s dušou vle-

čúcou sa daleko za nami. Našťastie ale, a verím, že to platí všeobecne, ešte si dokážeme ukradnúť pre seba chvíľu, keď sa zastavíme. Ja si vtedy nájdem miesto na pokojné fotenie. To sú okamihy, keď si ma moja duša určite nájde. Preto som najradšej na fotografických výpravách sám. Ale za hranicami sa mi to pri mojom hendi kepe nevypláca, vtedy ocení pri tomnosť druhého človeka.

► Ste tak trochu samotár?

- Častočne áno, pretože ak chce človek tvoriť, rozmyšľať, rozjímať, potrebuje pohodu a čas - vtedy je samota dobrá. Ale keď zatúžim byť s niekym, vyrazím z bytu do mesta. Rád chodievam aj po parku, nás piešťanský mi poskytuje relax aj pozitívnu energiu.

► Čo vás v Piešťanoch najviac hnevá?

- Som vozičkár a hnevá ma, že ked' idem do mesta alebo kúpeľov, na miestach pre vozičkárov sú zaparkované autá, ktoré tam nepatria. Raz som čítal, že akási herečka z Bratislavы si odkladá zo svojej gáže bokom peniaze na pokuty za parkovanie na miestach pre invalidov. Na to mám jediný výraz - sliepka!

► Vaše fotografie vyvolávajú v človeku pocit krásna a tichej melancholie. Veľmi pekné sú napríklad kôpky sena na pokosenej lúke...

- Chodím ich fotiť do Terchovej do osady U Jánošov. V starej drevnenici tam žijú dvaja asi sedemdesiatroční manželia s 90-ročnou babkou. Je tam prekrásne. Tešia sa každej návštive. Ked' tam prídem, dali by mi aj modré z neba. Počas zimy sú dva mesiace odrezaní od sveta. Žijú len z toho, čo si vystepujú a dochovávajú. Chodievam k nim fotiť v júli, ale tento rok som prišiel až v auguste. Ovos aj jačmeň už malí zožatý, slamu nastohovanú, zviazanú povrieslami. Urobil som tam

Yaro Kupčo ostáva verný fotografovaniu na film.

pár záberov a pritom som si uvedomil, že toto sú možno jedny z posledných snímok, pretože generácia ľudí, ktorí takýmto spôsobom sušia obilie alebo kôpkujú seno, už na Slovensku vymiera. Pred desiatimi rokmi, ked' som robil prvé zábery, ich bolo niekol'konásobne viac.

► Podľa vás k vašej knihe. Okrem nádherných čiernobielych klasických fotografií je doplnená aj prírodnou lyrikou. Kedy ste ju stihli spravit? Dokonca máte dve verzie - okrem veľkej luxusnejšej aj menšiu verziu...

- Aj ked' som nezamestnaný, ešte som nestihol oddychovať. Posledný októbrový deň som skončil v Avente a už prvého novembra o pol piatej ráno som vstával, aby som sa trochu poprechádzal okolo činžiaku, kym vonku nie je tak veľa áut. A len čo som zavrel dvere na byte, pracoval som s veľkým nasadením na príprave knihy, výstav i webovej stránke. Často som cestoval do Košíc, pretože tam mi knihu vydali, sedával som pri grafikovi, robil korektúry, vyberal plátna na špeciálnu bibliofilskú väzbu s rozmermi 34x34 centimetrov. Tú mi v náklade sto kusov zhotovili v chránennej dielni v Košiciach. Okrem toho

vychádza tisíc menších exemplárov.

► V oboch vašich knihách sú veľmi pekné verše, kto ich napísal?

- Chcel som, aby okrem umeleckých fotografií, ktoré som zámerne nepopisoval, bola v nich aj poézia. Vybral som si verše rakúskeho autora Gregora M. Lepku. Poéziu mi preložil môj priateľ Marián Hatala. Veľmi pekný úvod ku knihe napísala akademická maliarka Eva Končeková z Kežmarku.

► Ste aktívny človek, prednedávnom ste mali tri výstavy na východe a severe Slovenska, teraz môžeme vaše fotky z Islandu obdivovať v Piešťanoch...

- Sú tu nielen fotografie z ostrova ohňa a ľadu, ale aj snímky zo Slovenska. Už roky výťažok z predaja fotografií venujem piešťanskému hospicu. Dnes sa totiž často hovorí o eutanázii a zabúda sa na dôstojnosť umierania. Ľudia odchádzajú z tohto sveta opustení, daleko od rodiny, v sterilnom prostredí nemocníc. A to je často aj dôvod, prečo chcú umrieť. Nie sú to iba bolesti, ktoré ich trápi, horšia je osamelosť, absencia teplého slova a citu. Myslím si, že práve hospic im môže v tomto pomôcť. Preto ho podporujem. Viera Dusíková

Krst knihy: (zľava) Yaro Kupčo, Gregor M. Lepka a Marián Hatala.